

Middelfart
KOMMUNE

Løn og Økonomi - Team Økonomi
Middelfart Kommune
Østergade 11
5500 Middelfart
www.middelfart.dk

Telefon +45 8888 5500
Direkte 8888 5038
Fax +45 8888 5501

Mads.SandagerHansen@middelfart.dk

Økonomi- og Indenrigsministeren &
Folketingets Kommunaludvalg
Folketinget, Christiansborg
1240 København K

Dato: 28. marts 2012
Sagsnr.: 200901795-270

Kommentarer til Finansieringsudvalgets rapport fra 40 kommuner

Tak for en god og åben dialog ved mødet i tirsdags. Vi fremsender hermed en sammenfatning af vores synspunkter omkring Finansieringsudvalgets rapport og det forslag til justering af udligningssystemet, der nu ligger på bordet.

Vi vil gerne kvittere for, at Kommunaludvalget holder døren åben for debat, og vi finder Ministerens tilsagn om at gøre data tilgængelig for kommunerne positivt.

Videre er vi enige med Ministeren i, at der er tale om en svær sag. Dette bør dog ikke give anledning til, at udligningsspørgsmålet gemmes væk i et mørkt kælderlokale.

Vores hovedkonklusion kan sammenfattes i nedenstående punkter:

- Der er tale om en solid og gennearbejdet rapport, som adresserer en del af de udligningsmæssige problemstillinger, vi har fremhævet.
- Vores argumenter i forhold til problemerne i de enkelte udligningskriterier anerkendes og søges løst.
- Vægtningssystemet er fortsat uløst. Vægtningen mellem det socioøkonomiske og demografiske udgiftsbehov er udtryk for en politisk beslutning. Der savnes en objektiv analytisk begrundelse for den nuværende vægtning, som efter vores opfattelse fører til en under-vurdering af udgiftsbehovet i kommuner med mange børn og ældre. Det gælder ikke mindst i lyset af, at der ikke skal justeres meget i vægtene, før der flyttes meget store beløb. Vi vurderer, at en ændret vægtning kan gennemføres indenfor rammerne af det nuværende udligningssystem, og det kan eventuelt ske med en overgangsordning.
- Ressourceproblematikken i regressionsanalyserne anerkendes delvist, men vi havde gerne set, at man var gået noget længere i forhold til at tage højde for den fulde ressourceeffekt af udligningen og ikke-udlignede indkomstforskelle.
- Finansieringsudvalget påpeger, at der anvendes uaktuelle enhedsbeløb i flygtninge/indvandrerudligningen. Det bør der rettes op på, så problemet ikke skal fortsætte i årevis lige som eksempelvis problemet med produktionsjord. Tilskuds- og udligningssystemet bør til enhver tid bygge på aktuelle data.
- Der kan stilles spørgsmålstegn ved hvorvidt den begrænsede justering af tilskuds- og udligningssystemet løser ikke behovet for særtilskud. ¾ af de kommuner, der i 2012 modtog særtilskud, har efter reformen et uændret eller større behov for særtilskud.

Det er klart, at der blandt de 40 kommuner i vores kreds er kommuner, der med udvalgets forslag i model 3 vil opleve en – om end beskeden - gevinst, og andre, der vil opleve det modsatte. Det præger naturligvis holdningen.

Men når alt kommer til alt, så må vi sige, at Ministeren har levet op til sin udmelding. Der er alene tale om en justering af udligningssystemet i ordets snævraste betydning og der er tale om en justering, der er overordentlig beskeden, når den bliver målt op mod de forskelle i skatniveau, serviceniveau og økonomiske muligheder, som adskillige rapporter fra KREVI, AKF, de 6 Østjyske og de 40 kommuner har påvist.

Derfor betragter vi dette som en begyndelse på en proces, hvor der skal gås mange meter mere, før vi ser en rimelig sammenhæng mellem skat og serviceniveau i landets kommuner, hvilket jo er et af de mål, som Minister og ordfører fra regeringspartierne har meldt ud.

Vores hovedsynspunkt i forhold til den rapport, der nu foreligger, er, at den manglende præcision i opgørelsen af det socioøkonomiske udgiftsbehov har betydet, at der ikke er en god sammenhæng mellem skat og serviceniveau på de kommunale kerneområder, når der sammenlignes på tværs mellem kommunerne. Forskelle som er utilsigtede, og som der bør rettes op på.

Det er meget positivt, at Finansieringsudvalget har klart prioriteret en revurdering af udgiftsbehovsopgørelsen i sit arbejde, og ikke ladet konkurrerende dagsordener tage opmærksomheden.

Videre opfatter vi rapporten som en klar og tydelig anerkendelse af flere af vores pointer:

- Udvalget har anerkendt, at det gældende lavindkomstkriterium ikke fungerer tilfredsstillende. Vi har påpeget forholdet, men har ikke kunnet identificere årsagen. Nu tyder det på – med udmeldingerne i forbindelse med offentliggørelsen – at der har været tale om, at bl.a. au pair piger har talt kraftigt med.
- Udvalget har anerkendt, at boligkriteriet: "antal familier i visse boligtyper" er storbyfavoriserende i lyset af de omfattende by- og boligsaneringer, der har fundet sted op gennem 1990'erne og 00'erne. Kriterierne har således i betydeligt omfang afspejlet fortidens sociale udgiftsbehov frem for nutidens.
- Udvalget har endvidere til en vis grad anerkendt, at der ved vurderingen af kriteriers egnethed skal tages højde for ressourceeffekten, dvs. det forhold, at kommuner med høje indtægter alt andet lige også vil benytte sig af muligheden for større udgifter – ikke fordi de har større behov, men fordi de har bedre råd. Derfor er man gået noget af vejen i forsøget på at rense for kommunale forskelle, der skyldes forskelle i indkomst og ikke forskelle i sociale behov. Vi havde dog gerne set, at man var gået længere i forhold til at indarbejde den fulde ressourceeffekt af selve udligningen samt alle ikke-udlignede indkomstforskelle.

Hvis vi herefter retter blikket mod de områder i rapporten, som vi er mere kritiske overfor, så ønsker vi at fremhæve følgende:

Vægtningsproblemet:

Udvalget har desværre ikke taget konsekvensen af vores kritik af vægtningen mellem den socioøkonomiske komponent og den demografiske komponent i opgørelsen af udgiftsbehovene.

Udvalget nævner, at fordelingen 31,25% på socioøkonomi og 68,75% på demografi ikke er udtryk for en egentlig analyse, men for en politisk stillingtagen. Efter vores opfattelse giver det alt for megen tilfældighed i det fordelingsmæssige resultat, at vægtningen ikke valideres på et videnskabeligt/statistisk grundlag.

Det er i den forbindelse vigtigt at forstå, at en for lav vægtning af det demografiske udgiftsbehov vil føre til en massiv fejlfordeling af udligningskroner, som især vil være til skade for oplandskommunerne til storbyerne. Dette skal ses i lyset af, at oplandskommunerne typisk har flere børn og ældre end den landsgennemsnitlige kommune.

Vi har ikke haft mulighed for at analysere på vægtningsproblematikken i lyset af ændringerne i model 3, men de 6 østjyske kommuner har ud fra de gamle kriterier lavet en analyse, som påviser, at fordelingen reelt burde være ca. 25-75. Med de relativt små justeringer, der laves i modellen, er det korrekte vægtningsforhold næppe ændret væsentligt.

Som indirekte argument for at fastholde den nuværende vægtning nævner udvalget så, at Gladsaxe Kommune har lavet en alternativ beregning, som giver et andet resultat. Det nævnes imidlertid ikke, at beregningerne fra Gladsaxe er behæftet med flere alvorlige fejl. For eksempel er der sket en sammenblanding af beløb opgjort i 1000 kr. og beløb opgjort i kr.

Vi ser klart en mulighed for, at der i den politiske proces kan foretages en forbedring af træfsikkerheden i forhold til det, som embedsmændene har lagt op til. En ændret vægtning kan eventuelt indføres over en årrække for at minimere de byrdefordelingsmæssige konsekvenser i det enkelte år.

Ressourceeffekten:

Vi har tidligere kritiseret regressionsanalyserne for at skabe en "til de der har, skal mere gives" effekt.

Selv om vi anerkender, at man har bevæget sig et godt stykke i den rigtige retning, så er man langt fra nået i mål.

Vi havde gerne set, at man var gået længere i forhold til at opstille regressionsanalyser, der renser hele indkomsteffekten af historiske udligningsfejl ud af udgiftsbehovsberegningen.

Har en kommune ressourcer, der ikke indgår i udligningen, eller er kommunen historisk set blevet overkompenseret på tilskudssiden i udligningen, så vil kommunen alt andet lige være stærkt tilbøjelig til at øge serviceniveauet – ikke kun fordi der er behov, men fordi man har råd.

De 6 østjyske kommuners analyser har tidligere vist, at der kan opstilles modeller med en langt højere forklaringskraft, end der opnås med model 3, blot ved at kontrollere for samtlige finansieringsindtægter sammen med de eksisterende udgiftsbehovsvariable.

Det nye lavindkomstkriterium:

I forhold til dette kriterium er det positivt, at kommunernes score på kriteriet nu får et lidt mere forudsigeligt udfald. Vi finder dog anledning til at problematisere, hvorvidt man nu også har løst alle problemer med indførelsen af kravet om ophold i et antal år?

Vi er i tvivl ud fra en gennemgang af procedurerne i folkeregistrene. Er der ikke fortsat en betydelig risiko for, at au pair, sæsonarbejdere mv. ikke bliver meldt korrekt fra CPR-registeret, og derfor kan tælle med over en længere årrække?

Kriteriet – Antal familier i visse boligtyper:

Vi mener grundlæggende, at det er uhensigtsmæssigt at ekskludere ældreboliger fra kriteriet. Alt andet lige er der sociale problemstillinger knyttet til boligtypen for såvel kommunalt ejede, som for øvrige ældreboliger. Den problemstilling, Finansieringsudvalget nævner med, at der ikke kan afgrænses fra tjenesteboliger, anser vi for at være forsvindende lille.

Den særlige flygtninge/indvandrerudligning.

I forhold til rapportens s. 248-250 mener vi det er overraskende, at udvalget på den ene side påviser, at enhedsbeløbene (der er gamle og udtryk for skøn) er overvurderede, men alligevel vælger at fastholde beløbene.

At enhedsbeløbene svinger en del mellem kommunerne er formentlig udtryk for forskelle i kvalitet og effektivitet. Variationer bør ikke være en undskyldning for at undlade at rette på åbenlyse fejl. Man bør tage konsekvensen af analysen af de 16 kommuner og få rettet enhedsbeløbene nu, så det ikke skal fortsætte i årevis ligesom eksempelvis problemet med produktionsjord.

Datakvalitet og dataudtræk

Et er kriterier, noget andet er datagrundlaget. Gode kriterier kan undermineres af et dårligt eller upræcist datagrundlag. Det så vi eksempelvis i forhold til ældreboligkriterierne, hvor Finansieringsudvalget anerkendte, at ejerforholdet havde utilsigtede konsekvenser for udgiftsbehovsberegningen.

Korrekt dataregistrering, dataudtræk og validering af registerdata er ganske afgørende i forhold til at realisere målsætningen om et retvisende udligningssystem.

Vi mener derfor, det bør præciseres, at det til enhver tid påhviler Indenrigsministeriet at sikre, at det datagrundlag, der anvendes til udligningsmæssige formål, er af høj kvalitet og til stædighed forbedres. Fejl og mangler i datagrundlaget eller en uhensigtsmæssig registreringspraksis bør løbende opdages og korrigeres.

Særtilskud

Flere centrale aktører har udtrykt tro på, at særtilskudsordningen efter udligningsjusteringen ikke længere er nødvendig.

Et bortfald af særtilskudsordningen kan dog være problematisk. Et hurtigt blik på de kommuner, som fik særtilskud i 2012, og de samme kommuners resultat i model 3, giver dog et noget andet billede:

- I alt 44 kommuner modtog særtilskud i 2012.
- 10 af disse kommuner (23%) løftes netto med mere end 5 mio. kr. på model 3, når der tages højde for særtilskud.
- 15 kommuner (34%) stilles nogenlunde uændret (+/- 5 mio. kr. i forhold til model 3), og vil således ikke være hverken stort bedre eller meget dårligere stillet efter udligningsjusteringen.
- 19 kommuner (43%) taber med udligningsjusteringen mere end 5 mio. kr., når der tages højde for særtilskud.

Med andre ord vil minimum 34 af de 44 kommuner i 2013 opleve et uændret eller større behov for særtilskud end i 2012. Det er selvfølgelig ærgerligt, men dog forventeligt i lyset af, at der er tale om en relativt begrænset justering af tilskuds- og udligningssystemet.

Opstilling og talmateriale i rapporten

I forhold til rapporten savner vi, at det fremgår klart og tydeligt, hvad grundlaget er for at tage springet fra regressionsanalyser på de enkelte udgiftsområder til den samlede model. Hvordan når man frem til vægtningen af de enkelte socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier?

Samlet vurdering

Det samlede indtryk, vi står tilbage med, er således alt i alt, at der er tale om et flot arbejde fra embedsmændene i lyset af den stillede opgave. Vi er tilfredse med, at vores argumenter et stykke af vejen er blevet hørt og taget til følge.

Efter vores opfattelse er justeringerne dog utilstrækkelige. Reelt flyttes der mindre end ½ procent rundt på den kommunale finansiering i hovedmodellen. Det efterlader fortsat en gruppe særdeles vanskeligt stillede kommuner med meget vanskelige økonomiske grundvilkår målt i forhold til Krevis økonomiske basisbalance.

På vegne af de 40 kommuner i samarbejdet for en retvisende socioøkonomisk udligning:

Aabenraa, Allerød, Assens, Brønderslev, Egedal, Favrskov, Frederikssund, Furesø, Faaborg-Midtfyn, Gribskov, Halsnæs, Hedensted, Hillerød, Hjørring, Jammerbugt, Kerteminde, Kolding, Langeland, Lejre, Lolland, Mariagerfjord, Middelfart, Norddjurs, Nordfyns, Næstved, Odder, Randers, Ringkøbing-Skjern, Silkeborg, Skanderborg, Solrød, Sorø Stevns, Svendborg, Syddjurs, Thisted, Varde, Vejen, Vejle og Vesthimmerland.

Steen Dahlstrøm
Middelfart Kommune

Kirsten Jensen
Hillerød Kommune

Mogens Gade
Jammerbugt Kommune

Erik Lund
Allerød Kommune

Henning Jensen-Nyhuus
Randers Kommune

Curt Sørensen
Svendborg Kommune

Kirstine Bille
Syddjurs Kommune

Gylling Haahr
Varde Kommune